

„Rizici socijalne isključenosti djece u sustavu odgoja i obrazovanja”

Split, 15. listopada 2021.

Institucionalni RPOO u kontekstu društvenih promjena – obrazovanje kao „omogućujuće pravo”

*Izv. prof. dr. sc. Ivanka Buzov, Filozofski fakultet Split,
Odsjek za sociologiju*

**Institucije odgojno-obrazovnog sustava
su prostori i mjesta koja, u suštini,
karakteriziraju okupljanje ljude**

(Gerrard & Sriprakash, 2018)

- Što je obrazovanje?
- Reafirmacija humanističkog pristupa u obrazovanju
- Društvene promjene i obrazovanje
- Obrazovanje kao „omogućujuće pravo” – ostvarivanje razvojnih prava djece
- Obrazovanje za odgovornost i socijalnu pravdu
- Poučavanje o socijalnoj pravdi

Što je (odgoj i) obrazovanje, ili što znači?

- Iskonsko značenje riječi *education*, koje u svom korijenu ima *educere* što znači „iznijeti“ (*draw out*), a ono što u tom procesu treba biti izneseno je **afinitet za život** (Orr, 1994)

U ovom kontekstu su perspektive obrazovanja za 21. stoljeće obnovile rasprave koje vode **reafirmaciji humanističkog pristupa obrazovanju**

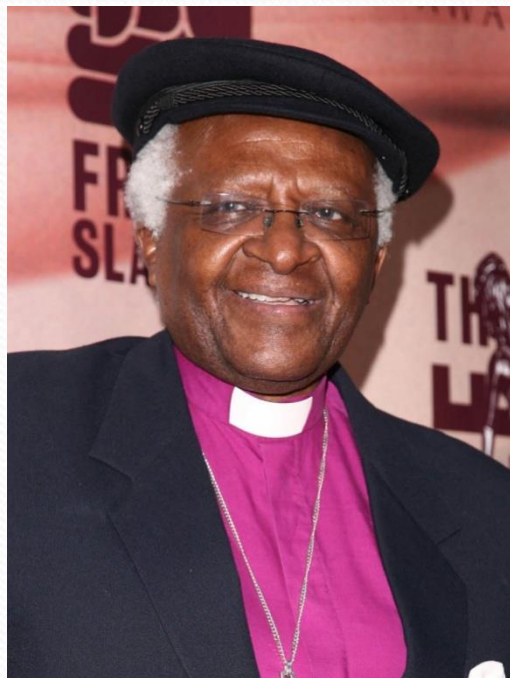
Reafirmacija humanističkog pristupa u obrazovanju

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

*„Moja humanost je vezana za tvoju,
jer ljudi možemo biti samo zajedno”*

*Desmond Tutu,
južnoafrički aktivist
za socijalna prava i biskup*

Humanistički pristup

- Humanistički pristup raspravlja o obrazovanju izvan njegove utilitarne uloge u gospodarskom razvoju. Središnja briga uključuje inkluzivnost i obrazovanje koje ne isključuje i ne marginalizira.
- Obrazovanje se **ne odnosi samo na stjecanje znanja i vještina, već i na vrijednosti poštivanja života i ljudskog dostojanstva potrebnih za socijalnu harmoniju u raznolikom svijetu.**
- Osiguravanje **inkluzivnijeg obrazovanja.**

Globalni ciljevi obrazovanja danas (1)

Globalni razvojni programi od Agende 21 (1992) do Agende 2030 (2015), neizbježno promiču važnost obrazovanja za sve, odnosno pozivaju na **jednakost u pristupu obrazovnim resursima**.

4. Cilj Agende (SDG 4) kojim se poziva na jednaku kvalitetu obrazovanja za sve predstavlja „**omogućavajuće pravo**“ koje pomaže u ostvarivanju drugih prava zahvaljujući osnažujućem utjecaju područja odnosno podsustava obrazovanja na društveni sustav i obratno.

4. Cilj Agende (SDG4) i njegovi podciljevi prvenstveno stavljaju obrazovanje kao opće dobro i odmiču ga od često istaknute utilitarne funkcije u gospodarskom razvoju.

Radi se o podršci obrazovanja u pravcu stvaranja uravnoteženijih društvenih odnosa koji su, između ostalog, temelj za poštivanje prirode, odnosno za kretanje prema održivosti u vremenu naglašene globalne ekološke krize, neravnomjernog razvoja, rasta siromaštva i socijalne isključenosti.

Obrazovanje kao „omogućujuće pravo”

O odnosu između obrazovanja i drugih ključnih sektora u kontekstu novih globalnih ciljeva održivog razvoja postavlja se teza o **obrazovnom potencijalu**, koje je okarakterizirano kao „omogućujuće pravo”, koje **pozitivno utječe na mnoga druga područja** (Bengtsson i dr., 2018).

Osim toga, ne treba zanemariti da, iako se smatra kako su **institucionalizirani odgojno-obrazovni sustavi** neizbježno povezani s interesima nacionalne države, to su ujedno **prostori i mjesta koja u biti karakteriziraju okupljanje ljude** (Gerrard & Sriprakash, 2018).

Koja se to prava institucionalno podržavaju za djecu predškolske dobi?

- U našem kontekstu, u kontekstu ovog projekta, ističe se:

Osnaživanje ustanova RIPOO u ostvarivanju **razvojnih prava djece** izložene riziku socijalne isključenosti

Zašto?

- Zbog činjenice da neće oni koji su socijalno isključeni nestati iz stvarnosti..... uvijek će oni biti tu oko nas, a možda ćemo i mi dospjeti u njihovu poziciju....

(Međutim, radije se ograničavamo relativnom stvarnošću, a zanemarujemo konačnu stvarnost.)

- **Obrazovanje uključuje izgradnju odgovornosti, samom znanju je svrha odgovornost, i znanjem se stječe odgovornost .**

(Hagège, 2019).

Odgovornost kao ključna misao odgojno-obrazovnih perspektiva/politika?

Obrazovanje za (društvenu/globalnu)odgovornost
(*education for social/global responsibility*)

Education for Global Citizenship and Social Responsibility
(Julie Andrzejewski & John Alessio)

Kako ostvarivati razvojna prava djece?

Odgovornost kao ključni element odgojno-obrazovnih programa i (pred)školske kulture –

Razvijanjem kurikuluma koji bi podigao pozitivnu svijest
i osjetljivost djece predškolske dobi o pitanjima socijalne
pravde u vezi s ključnim temama:

Različitost

i

Ljudsko dostojanstvo

Poučavanje o socijalnoj pravdi u dječjem okruženju (1)

- Strategije za poučavanje socijalne pravde
- Sposobnosti kritičkog promišljanja i sposobnosti sudjelovanja u dubokim raspravama koje su dovodile u pitanje pretpostavke koje se podrazumijevaju u odnosu na pitanja fizičkog izgleda, spola, boje kože, nacionalnost, društveno-ekonomski status i sposobnosti.**

- **Poučavanje o socijalnoj pravdi u dječjem okruženju (2)**

Strategija korištenja upotrebe dječje književnosti

- **Korištenje tekstova koji izričito ističu i uvažavaju različitost i ljudsko dostojanstvo uspješno je olakšalo svijest i razumijevanje predškolske djece o njima, te njihovu osjetljivost na pitanja socijalne pravde.**

Poučavanje o socijalnoj pravdi u dječjem okruženju (3)

- Ono što društvo očekuje je da se, npr., predškolska djeca mogu potaknuti i izgraditi putem angažmana u pedagogiji, načinu poučavanja socijalne pravde, **da shvate i postanu osjetljivi na 'veća sliku' ljudske patnje.**

Ili da vide širu sliku od vlastite stvarnosti....

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece
izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children
at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Hvala na pažnji

- Andrzejewski, J. & Alessio, J. Education for Global Citizenship and Social Responsibility - John Dewey Project on Progressive Education, 1998.
- Hèlèn Hagège , Education for Responsibility , Science, Society and New Technologies Series - Education Set, London and New York: *ISTE Ltd & John Willey and Sons*, 2019
- Karen Hawkins, 2014. Teaching for social justice, social responsibility and social inclusion: a respectful pedagogy for twentyfirst century early childhood education, *European Early Childhood Education Research Journal*, 22(5):723-738
- Bengtsson E. L. Stephanie, Barakat Bilal, Muttarak, Raya, with Kebele Enadele Birhanu and Foreward by Lutz Wolfgang. The Role of Education in Enabling the Sustainable Development Agenda. Great Britain & United States of America, 2018.
- Gerrard Jessica & Sriprakash Arathi, Migration and the borders of education. *International Studies in Sociology of Education*, editorial, vol. 27/ issue 2-3, 2018, pp. 107-110.